

STANISŁAW LEM
1921 - 2006

Stanisław Lem. Źródło: Polska
Press/East News

**„Lem 2021. Widziałem przyszłość”
-to hasło 2021 roku, ogłoszonego uchwałą
Sejmu
jako rok Stanisława Lema**

Najwybitniejszy przedstawiciel polskiej fantastyki i jeden z najpoczytniejszych pisarzy science - fiction na świecie.

Jego twórczość porusza tematy takie jak: rozwój nauki i techniki, natura ludzka, możliwość porozumienia się istot inteligentnych czy miejsce człowieka we Wszechświecie.

O jego wyjątkowości i międzynarodowym poważaniu świadczy fakt, że w 1992 roku Międzynarodowa Unia Astronomiczna nazwała jego imieniem **planetoidę nr 3836**.

Otrzymał także kandydaturę do literackiej Nagrody Nobla. Ostatecznie przyznano ją jednak Czesławowi Miłoszowi w 1980.

Stanisław Lem
jeszcze w latach 50.XX wieku
w swej twórczości opisał
mnóstwo wynalazków,
z których dzisiaj korzystamy
na co dzień.

Oto najciekawsze z nich:

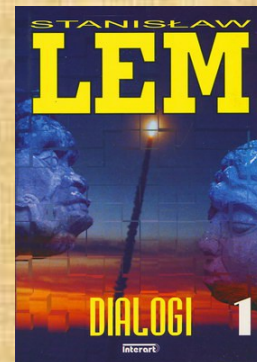
GLOBALNA SIEĆ A WSPÓŁCZESNY INTERNET

W swoim utworze **Dialogi** (1957) przedstawił wizję, jak rozwiną się komputery.

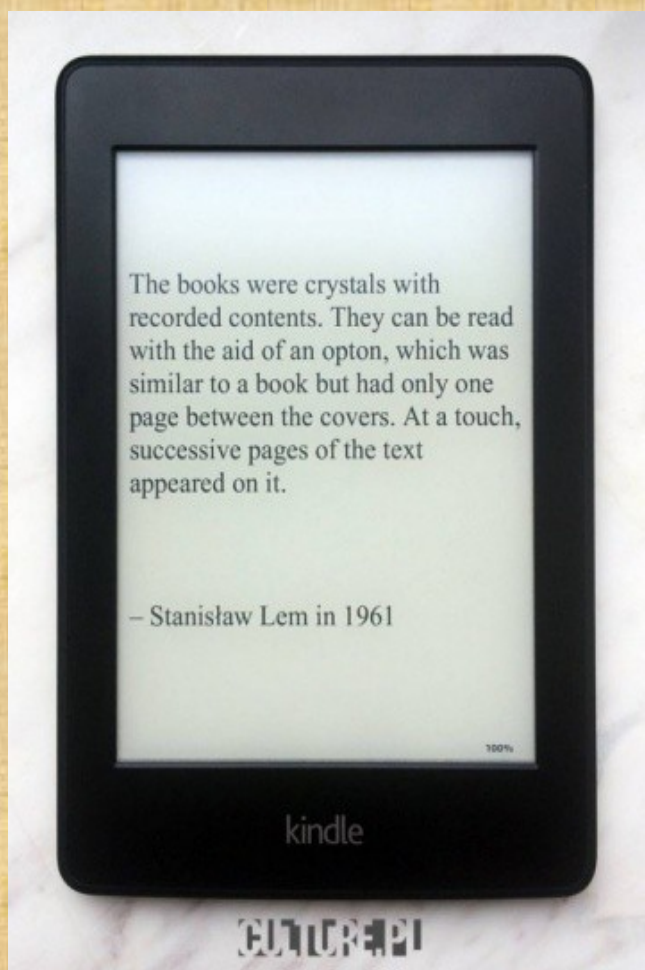
Lem rozważał możliwość łączenia komputerów o dużej mocy w celu zwiększenia ich możliwości przetwarzania danych.

Wymyślił więc, że w jego wykreowanym świecie komputery będą łączyć się z innymi maszynami i tworzyć zrosnięte banki pamięci -

„powstaną kontynentalne, a potem nawet planetarne sieci komputerowe”.

CZYTNIK E-BOOKÓW

fot. Culture.pl

Prawdopodobnie jako pierwszy autor science-fiction, trafnie przewidział zmierzch książek papierowych i nadejście ery formatów elektronicznych i czytników e-booków.

Pisał o tym już w 1961 roku w powieści „**Powrót z gwiazd**”, czyli około 40 lat przed pierwszymi próbami wykorzystania e-papieru.

Wyobrażał sobie e-booki jako kryształki, na których zapisywano treści odtwarzane na specjalnych urządzeniach, co słusznie może się kojarzyć ze współczesnymi tabletami.

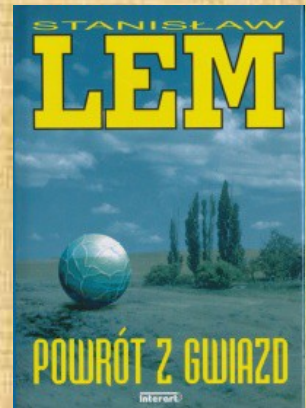
Urządzenie to nazwał **optonem**.

Optony miały jedną stronicę między okładkami, a tekst pojawiał się na niej za dotknięciem ręki. Dzisiaj większość z nas mówi o nim Kindle.

AUDIOBOOKI

W tej samej powieści Lem przewidział również popularność **audiobooków**, choć sam wolał nazywać je *lektonami*:

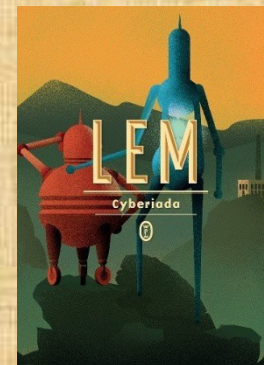
„Ale optonów mało używano, jak mi powiedział robot sprzedawca. Publiczność wolała lektony – czytały głośno, można je było nastawiać na dowolny rodzaj głosu, tempo i modulację.”

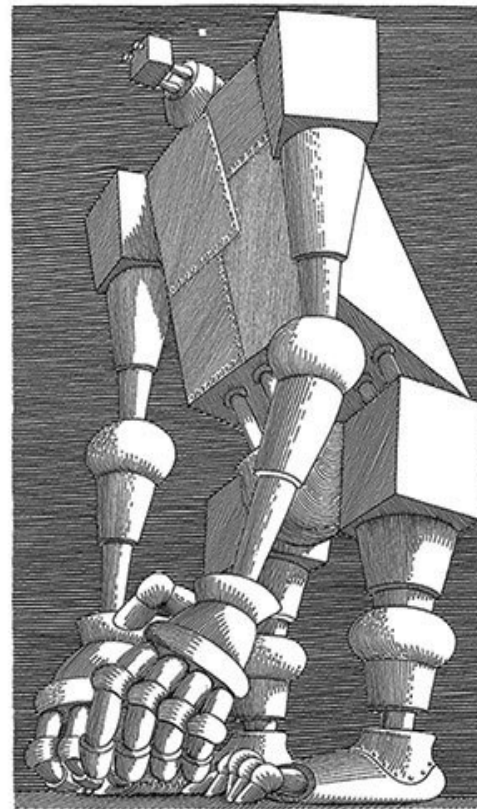
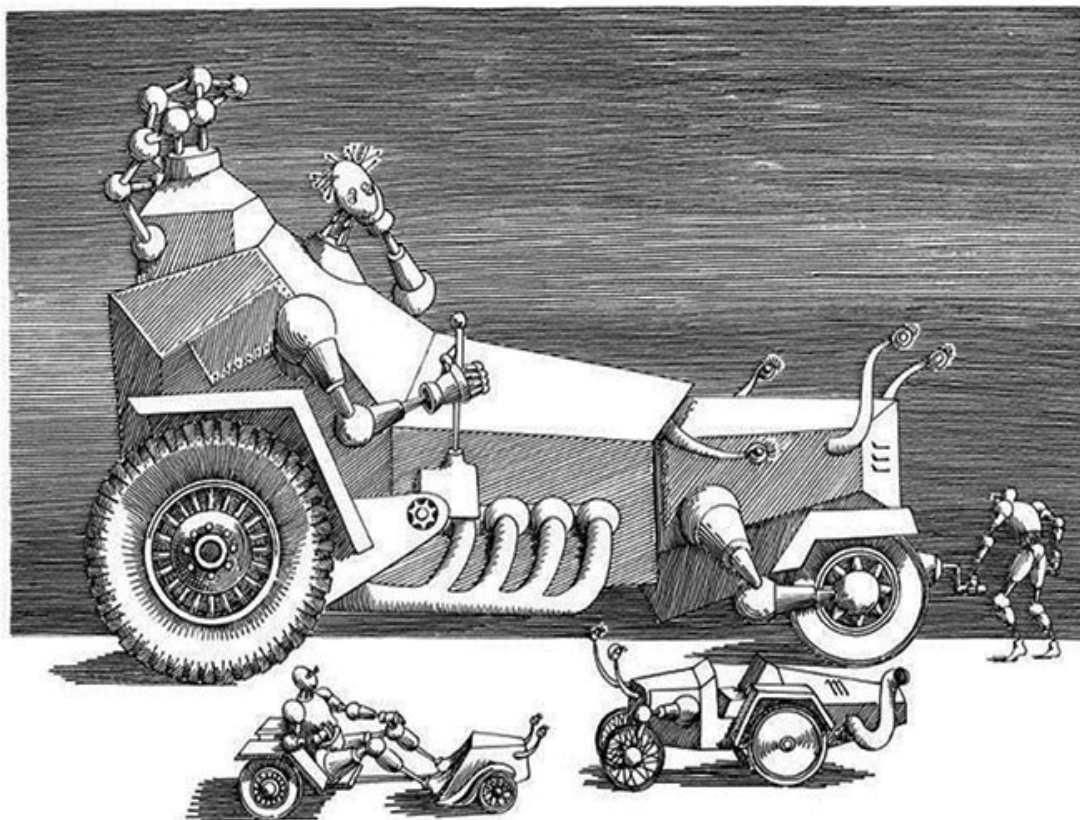

GRY KOMPUTEROWE

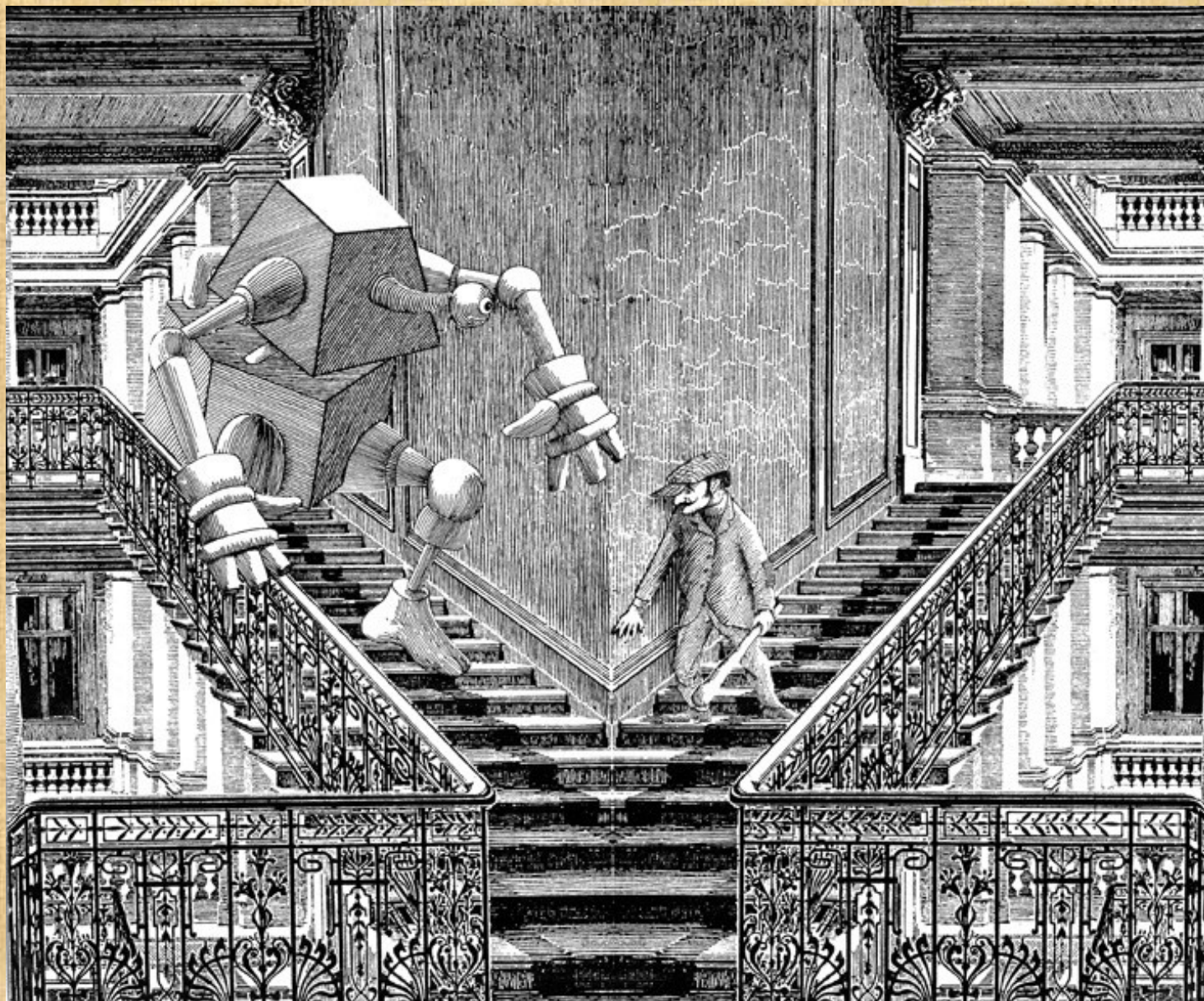
Will Wright, twórca jednej z najpopularniejszych gier na świecie „*The Sims*”, często wymieniał twórczość Lema jako główną inspirację do stworzenia swojej gry.

Zafascynowała go „**Cyberiada**”, która opowiada o przygodach robotycznych konstruktorów Trurla i Klapaucjusza, którzy stworzyli wiele sztucznych światów, aby móc swobodnie rozwijać w nich cywilizacje, kierować ich losami i bawiąc się w boga, decydować o losie danego świata – tak jak my współcześnie, robimy grając chociażby we wspomniane już Simsy.

Daniel Mróz, ilustracje z książki Stanisława Lema
"Cyberiada", 1972, fot. z archiwum prywatnego

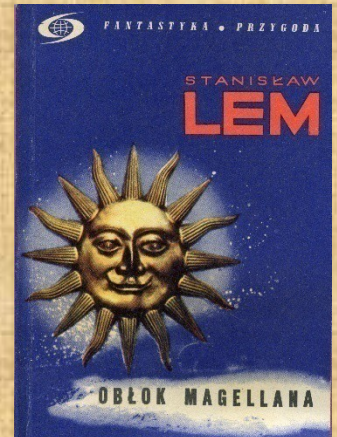

rys .Daniel Mróz -Cyberiada

ZASOBY INTERNETOWE

Mniej więcej w tym samym okresie w książce „**Obłok Magellana**” Lem przewidział także przyszłość, w której ludzie będą mieli natychmiastowy i powszechny dostęp do ogromnej wirtualnej bazy danych, którą nazywał "Biblioteką Trionów".

Triony funkcjonowały w twórczości autora jak współczesne pendrive'y, które połączone falami radiowymi tworzyły ogromną bazę wiedzy.

SMARTFONY

W tej samej powieści Lem opisał wczesną wersję **smartfonu**, czyli małego przenośnego telewizora umożliwiającego uzyskanie natychmiastowego dostępu do danych z Biblioteki Trionów.

„ ileż razy każdy z nas sięgał po kieszonkowy odbiornik wywoławszy centralę Biblioteki Trionów, wymieniał pożądane dzieło, by w ciągu sekundy mieć je już przed sobą na ekranie telewizora. Nikt nie zastanawia się nawet nad tym, że dzięki doskonałości urządzeń z każdego trionu może jednocześnie korzystać dowolnie wielka ilość odbiorców, nie przeszkadzając sobie wzajem”

DRUKARKA 3D

Lem zaprezentował także niezwykle ciekawą wizję wytwarzania towarów, która przypomina współczesną technologię druku 3D.

Co ciekawe, uzasadnienie dla takiego procesu zaprezentowane przez Lema w tej powieści niemal wcale nie straciło na aktualności.

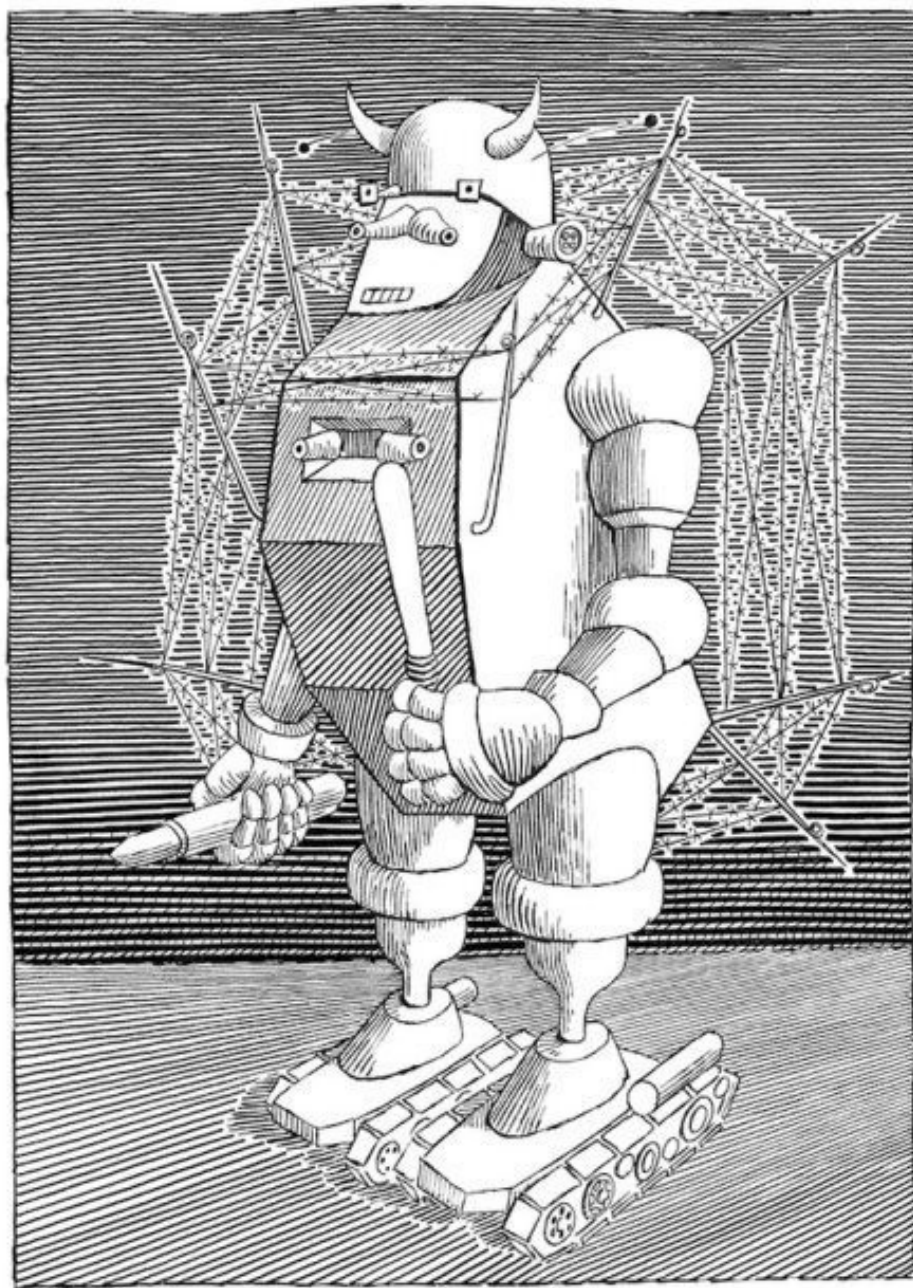
„Wreszcie trion może zawierać zapis "recepty produkcyjnej". Połączony z nim drogą radiową automat wykonuje potrzebny odbiorcy przedmiot i w taki sposób mogą zostać zaspokojone nawet najwymyślniejsze zachcianki fantastów pragnących mieć meble w stylu starożytnym czy najniezwyklejsze odzienie.”

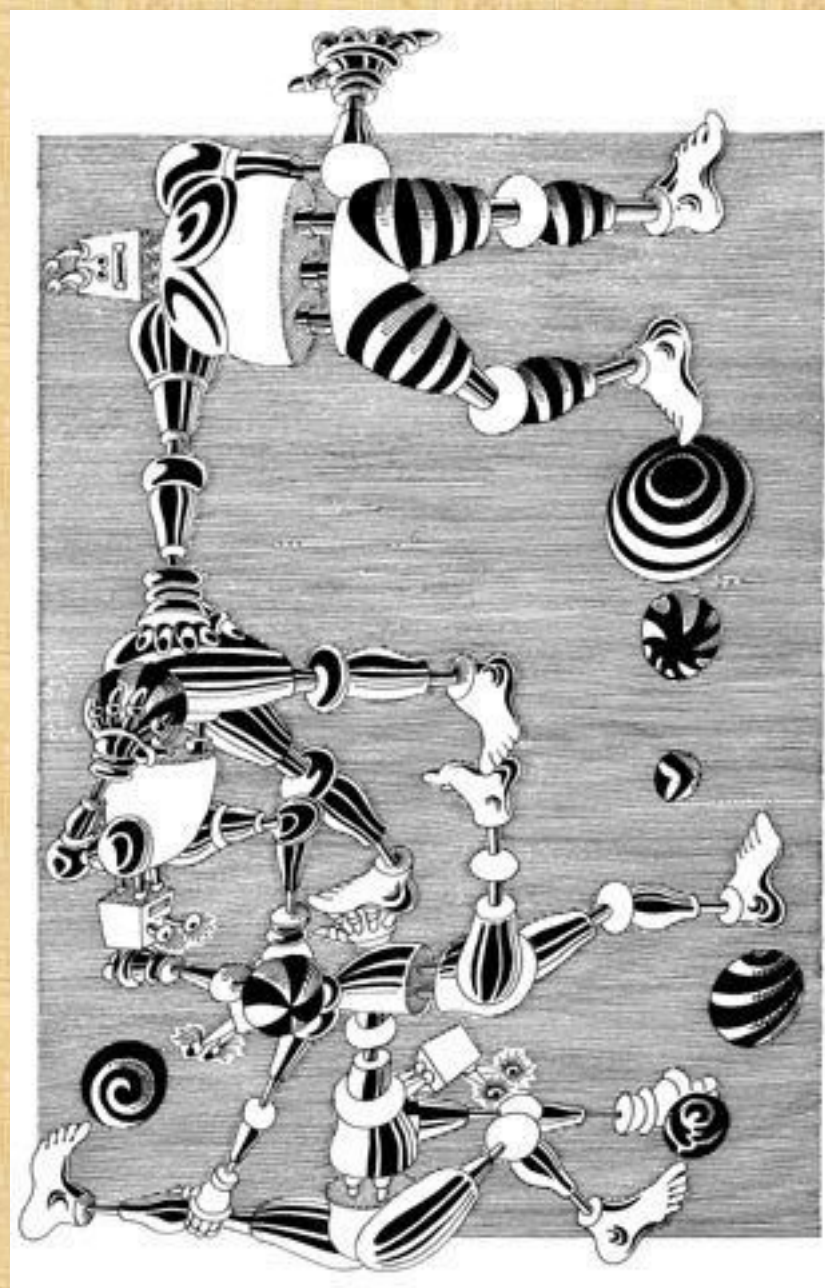
Kolejny odważny i zabawny pomysł opisany przez Lema w "Cyberiady" to **elektrybałt** – urządzenie komputerowe, które tworzy poezję. Zdaje się, że ten niecodzienny wynalazek Trurla zmaterializował się współcześnie pod postacią algorytmów tworzących poezję, których mnóstwo w Internecie.

Prawdziwego elektrybałta, który powstał z inspiracji powieścią Lema, można zaś obejrzeć w warszawskim Centrum Nauki Kopernik.

*Elektrybałt w Centrum Nauki Kopernik w Warszawie;
fot. Jacek Łagowski/AG*

rys. D. Mróz - *Cyberiada*

rys. D. Mróz – *Bajki robotów.*

Warto pamiętać, że te pomysły powstały w umyśle Lema w czasach, gdy przeciętny komputer mieścił się tylko w naprawdę dużym pokoju.

Sama idea Internetu zakiełkowała w mózgach badaczy pod koniec lat 60. XX wieku, a zmaterializowała się dopiero dwie dekady później.

Stanisław Lem przewidział powstanie dużo większej liczby wynalazków, m.in. sztucznej inteligencji i zdalnie sterowanej broni. Przestrzegał także ludzi przed konfliktem jądrowym.

Polski pisarz zasługuje na miano wizjonera przyszłości.

Lem od zawsze był świadomy ciemnych i potencjalnie zagrażających ludzkości stron technologii. Już w latach 60. XX wieku uważał, że wpływ technologii na ludzki organizm jest tylko kwestią czasu.

Pisarz przewidział, że w narastającym zalewie danych i coraz większej możliwości ich przekazywania, kolejne wojny będą toczyć się m.in. na przekazywane informacje.

Obecnie, w dobie groźnych i brzemiennych w skutki fake newsów, możemy ze smutkiem powiedzieć, że jego wizja się spełniła.

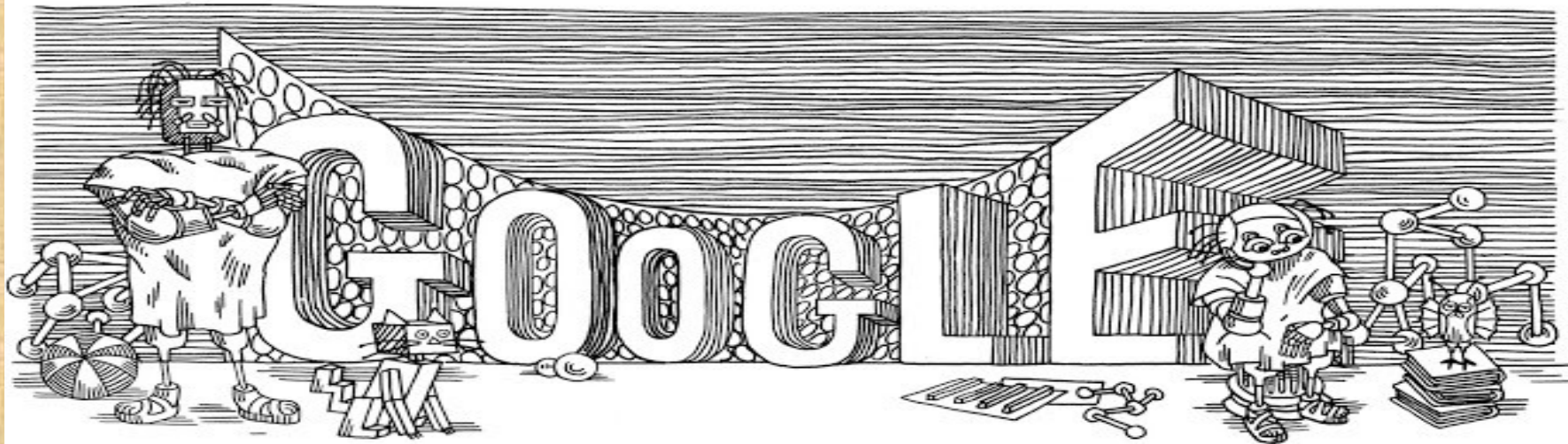
Autorskie rysunki Lema łączą futurystyczne obrazy z makabreską. Oto jedna z jego ilustracji do "Dzienników gwiazdowych",

zdjęcie: Wojciech Olszanka/East News

23 listopada 2011 roku, w 60 rocznicę wydania pierwszej książki Lema, główna strona Google została poświęcona pisarzowi.

Była to krótka gra, inspirowana fabułą „**Cyberiady**”. Projekt powstał w oparciu o rysunki wybitnego krakowskiego grafika Daniela Mroza -ilustratora także innych książek i opowiadań S.Lema.

„Lemowskie Doodle” było widoczne w całej Europie Zachodniej i Rosji.

Doodle poświęcone Stanisławowi Lemowi
ilustracje: Daniel Mróz, Łucja Mróz-Raynoch
animacja: Marcin Wichary
źródło: <https://www.google.com/doodles>

W 11 rocznicę śmierci Stanisława Lema turecki grafik Polat Yarisci w ramach hołdu, stworzył animację osadzoną w świecie „Cyberiady”.

Krótki film przedstawia pogrzeb pisarza, którego dokonują roboty z kart jednej z jego najbardziej znanych książek.

Stanisław Herman Lem (ur. 12 lub 13 września 1921 we Lwowie, zm. 27 marca 2006 w Krakowie) – polski pisarz science fiction, filozof i futurolog oraz krytyk.

We wrześniu 1939 roku po zdaniu matury ma zamiar studiować na Politechnice, ale niestety z powodu „burżuazyjnego pochodzenia”, młody Lem rozpoczyna roku studia na wydziale lekarskim Uniwersytetu Medycznego.

W roku 1946 rodzina Lemów osiedla się w Krakowie, Lem zapisuje się na medycynę na Uniwersytecie Jagiellońskim (nie złoży jednak w 1948 roku ostatnich egzaminów i nie zdobędzie dyplomu lekarza).

Stara się wesprzeć skromny budżet rodzinny, ogłaszając w jednym z czasopism, napisanego jeszcze we Lwowie **"Człowieka z Marsa"**, pierwszy swój utwór z gatunku fantastyki naukowej, który wydania książkowego doczeka się dopiero pół wieku później.

Przez następne dwa lata Lem publikuje sporo : przede wszystkim wiersze , a także kolejne opowiadanie oraz recenzje: z wierszy Różewicza i Baczyńskiego, z socrealistycznego filmu "Jasne łany"...

W roku 1959 ukazują się trzy książki Lema: powieści **"Eden"** i **"Śledztwo"** oraz tom opowiadań **"Inwazja z Aldebarana"**.

W roku 1961 - dwa Lemowe arcydzieła, czyli **"Pamiętnik znaleziony w wannie"** i **"Solaris"** oraz **"Powrót z gwiazd"**.

W roku 1964 - **"Bajki robotów"**, **"Niezwyciężony"** i **"Summa technologiae"**. W roku następnym - **"Cyberiada"** i **"Polowanie"**.

W roku 1966 – „**Wysoki Zamek**” ,tom szkiców **"Wejście na orbitę"** (1962) oraz zbiór opowiadań i słuchowisk **"Noc księżycowa"** (1963).

W 1982 r. Lem wyjechał z rodziną za granicę: najpierw na roczne stypendium do Berlina Zachodniego, potem na kilka lat do Austrii.

Do Polski wrócił w roku 1988.

Lata 90. i początek nowego tysiąclecia były dla Stanisława Lema czasem zasłużonych nagród.

W Niemczech i za oceanem powstawały prace naukowe o Lemie-filozofie, co najbardziej go cieszyło; obsypywano go też rozmaitymi honorami. Został kawalerem Orderu Orła Białego (1996) i honorowym obywatelem Krakowa (1997). W latach 80. tytułem doktora honoris causa obdarzyła go Politechnika Wrocławska, Uniwersytet Opolski (1997), Uniwersytet Jagielloński i lwowski Uniwersytet Medyczny (1998) oraz uniwersytet w Bielefeld (2003).

Pisarz zmarł 27 marca 2006 w Krakowie.

**W naszej bibliotece szkolnej
znajdziecie sporo książek
autorstwa Stanisława Lema.**

ZAPRASZAMY

W prezentacji wykorzystano następujące materiały:

Uchwała Sejmu RP z 27 listopada 2020 r.
(Monitor Polski z dn. 11.12 2020r, poz.1181)

T. Fiałkowski. *Stanisław Lem, czyli życie spełnione*.
Tygodnik Powszechny, 2006.DOSTĘPNY w internecie:
<https://www.tygodnikpowszechny.pl>

M. Gliński - *13 przepowiedni Lema, które się sprawdziły*
<http://www.culture.pl>

Stanisław Lem – *Wizjoner i jasnowidz*.
<http://ww.niestatystyczny.pl>

top 10 KSAŻEK #1 „bajki robotów” i „cyberiada” stanisława lema
<http://www.olamundo.pl>

oraz

<http://www.solaris.lem.pl>

<https://opracowania.pl/arttykul/piec-wynalazkow-ktore-przewidzial-stanislawlem>